

EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG
Elnök

Ügyiratszám: EBH/ 715/2/2010

Ügyintéző: dr. Kegye Adél

Az **Egyenlő Bánásmód Hatóság** (1024 Budapest, Margit krt. 85.) a Dr. A.B ügyvéd által képviselt **C.D.** kérelme alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt a Dr. E.F. által képviselt **Banco Primus Fióktelep Magyarországgal** (1134 Budapest, Váci út 33., Cg. 01-17-000490, továbbiakban eljárás alá vont bank) szemben indult eljárásban **meghozta a következő**

H A T Á R O Z A T O T

A hatóság megállapítja, hogy a **Banco Primus Fióktelep Magyarország**, mint szolgáltató **megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Az eljárás alá vont bank Kérelmező egyéb helyzetével összefüggésben - az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) 20.§ (1) bek. a) pontja szerinti közvetlen hátrányos megkülönböztetés tényállását valósította meg azzal, hogy 2008. november 27-én kérelmező hitelfelvételi kérelmét elutasította.**

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság **az egyenlő bánásmód követelményébe ütköző magatartás további folytatását a határozat kézhezvételétől megtiltja.**

Elrendeli továbbá jogsértést megállapító - anonimizált- határozatának 90 napra történő nyilvános közzétételét www.egyenlobanasmod.hu honlapján.

A vizsgálat során **5700,- Ft**, azaz Ötezer hétszáz forint **eljárási költség merült fel, melyet a kötelezettnek** a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül az Egyenlő Bánásmód Hatóság 10032000-00288413 számú számlájára történő átutalással **kell megfizetnie.**

A határozat ellen közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek helye nincs.

A határozat felülvizsgálatát a kézbesítéstől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de az Egyenlő Bánásmód Hatóságnál 3 példányban, írásban benyújtott keresettel lehet kérni. A keresetlevélben kérhető a végrehajtás felfüggesztése, valamint hogy három bíróból álló tanács bírálja el a keresetben foglaltakat.

I N D O K O L Á S

Kérelmező jogi képviselője útján 2009. március 30-án kelt beadványában panasszal fordult a hatósághoz a Banco Primus Magyarország Fiókteleppel szemben, mert álláspontja szerint menekült státuszával, mint egyéb helyzetével összefüggésben kedvezőtlenebb bánásmódban részesítette hitelezési gyakorlata során, mint a vele összehasonlítható helyzetben lévő hitelígénylőket. Kérelmében az alábbiakat adta elő:

Kérelmező 2008. november 6-án felkereste a G. Kft. autóskereskedést, autóvásárlás céljából. A kiválasztott gépjármű árának egy részét banki kölcsönből kívánta fedezni, s mivel az autókereskedés szerződéses viszonyban állt a Banco Primus Magyarország Fiókteleppel, egy jelzálog-hitelezésre szakosodott pénzügyi szolgáltatóval, az autókereskedés hitelügyintézőjével egyeztetett. A hitelügyintéző tájékoztatta a Kérelmezőt, hogy a

hitelfelvétel szokásos ügymenete, hogy a bankkal telefonon egyeztetik a kölcsönszerződés feltételeit. A bankkal történt telefonos egyeztetést követően Kérelmező adatait felvették és foglalót fizetett. Másnap, 2008. november 7-én az autókereskedés hitelügyintézője telefonon közölte Kérelmezővel, hogy a hitelfelvételhez kezesre van szükség. Mivel Kérelmező az átlagosnál magasabb jövedelemmel rendelkezik és 5 éve áll munkaviszonyban, érdeklődött, hogy vajon miért van szükség kezes bevonására, és hogy a banknál ez-e a szokásos ügymenet. A hitelügyintéző elmondta, hogy nem ez a szokásos ügymenet és Kérelmező kérésére megadta a bank telefonszámát a bővebb tájékoztatás érdekében.

Kérelmező a megadott telefonszámot hívva előadta panaszát, mire a bank visszahívást ígért. A bank egyik alkalmazottja 2008. november 14-én hívta vissza Kérelmezőt. A bank munkatársának előadta, hogy nem érti, hogy miért van szükség kezes bevonására, mikor az átlagosnál magasabb jövedelemmel rendelkezik és tudomása szerint a magyar állampolgárokat nem terheli ilyen kötelezettség hasonló körülmények esetén. Felhívta a bank figyelmét arra is, hogy a menekültekre és a magyar állampolgárokra azonos jogszabályok vonatkoznak. A bank munkatársa azonban kifejtette, hogy álláspontja szerint nem diszkriminatív a bank eljárása, ha a hitel folyósítását garanciától teszi függővé. Kérelmező kérésére nem tudta megjelölni azt a belső utasítást vagy szabályzatot, amely ezen eljárás alapjául szolgál.

A Kérelmező hivatkozott arra is, hogy a Bank 2008. augusztus 1-jétől hatályos Kölcsönnyújtási Üzletszabályzatának Általános szabályok 2. pontja rögzíti, hogy a BP a megfelelő okmánnyal rendelkező uniós állampolgár természetes személyekkel- az egyéni vállalkozókat is beleértve,- valamint a Magyarországon létrejött vagy nyilvántartásba vett jogi személyekkel, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságokkal és egyéb szervezetekkel köt Szerződéseket.”

Álláspontja szerint menekült státusza, mint védett tulajdonságként értékelhető egyéb helyzete miatt a bank közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott azáltal, hogy a hasonló helyzetben lévő magyar állampolgárokhoz képest a hitelnyújtás feltételeinek meghatározásakor kedvezőtlenebb bánásmódban részesítette. A hitelt felvevő magyar állampolgároknak ugyanis tudomása szerint nem volt szükségük kezes igénybevitelére. Ugyanakkor rámutatott arra is, hogy maga az üzletszabályzat is kizárja a menekülteket a pénzügyi szolgáltatások igénybeviteléről.

Kérelmező hangsúlyozta, hogy a banknak nem volt ésszerű indoka arra, hogy megtagadja a hitel folyósítását, illetve hogy a magyar állampolgárokhoz képest többletfeltételeket írjon elő számára. Kérelmező ugyanis az átlagosnál magasabb jövedelemmel és saját tulajdonú ingatlanal rendelkező, átlagos számú gyermek eltartására köteles, ami alátámasztja azt, hogy a bank a hitelfeltételek megállapítása során kizárólag Kérelmező személyes körülményére - menekült státuszára- volt figyelemmel.

Hangsúlyozta azt is, hogy nemcsak a menekült jogállásra tekintettel történő megkülönböztetés nélkülöz minden tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indokot, hanem önmagában a magyar vagy uniós állampolgárság előfeltételként való megkövetelése is.

Hivatkozott a lakossági hitelezés előzetes ügyfél-tájékoztatás és fogyasztóvédelmi elveiről szóló, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének Felügyeleti Tanácsának (PSZÁF) 9/2006. (XI. 7.) számú ajánlására, amely aggályosnak tartja a pénzügyi intézmények azon gyakorlatát, hogy nem helyeznek kellő hangsúlyt ügyfelek teherviselő képességének megismerésére.

A hatóság hiánypótlási felhívására a Kérelmező csatolta munkatársa, H.I. nyilatkozatát arról, hogy Kérelmező 2008 novemberében őt kérte fel, hogy telefonon beszéljen az autókereskedés hitelügyintézőjével és kérje meg a hitelnyújtás elutasításáról szóló banki dokumentum megküldését. H.I. nyilatkozata szerint a hitelügyintéző a telefonban azt mondta, hogy nem tudja a rendszerből kinyomtatni az elutasításról szóló dokumentumot, de biztosította arról, hogy minden hiteligenylés megmarad a rendszerben, azt nem lehet kitörölni, az kérésre megtekinthető.

A hatóság a fentiek alapján eljárás alá vonta a bankot egyben nyilatkozattételre hívta fel. A bank 2009. június 8-án kelt beadványában védekezésül előadta, hogy Üzletszabályzata 15. pontja értelmében „A Szerződő felek a Kölcsönszerződés rendelkezései között határozzák meg a biztosítékokat, amelyek a hitelfolyósítás előfeltételei. Biztosíték lehet különösen: vételi jog a gépjárműre, elidegenítési és terhelési tilalom, kezesség stb. A biztosítás feltételeit a külön szerződések tartalmazzák.”

A bank hivatkozott arra is, hogy kezesség bevonására a magyar állampolgárokkal létrejött kölcsönszerződések 30%-ánál sor kerül, vagyis a kölcsönszerződések megkötéséhez a kezes bevonása általánosnak tekinthető, az nem egy többlet garancia.

Az eljárás alá vont Bank úgy nyilatkozott, hogy Üzletszabályzata értelmében biztosíték nyújtása a hitelfolyósítás előfeltétele, és egyik biztosíték a harmadik személy által vállalt kezesség. A hitelkérelmek elbírálásakor a Bank figyelembe veszi többek között a hitelt igénylő jövedelmét, a törlesztő részletek összegét, az egyéb fennálló kölcsön nagyságát és annak lejáratát és az eltartandó személyek számát a háztartáson belül. Az eljárás alá vont bank mellékelte Kérelmező bankszámlakivonatát és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal menekült státuszát elismerő határozatát, mint a Kérelmező hitelfelvételével kapcsolatos iratokat.

Az eljárás alá vont bank nyilatkozatára a Kérelmező jogi képviselője útján az alábbi észrevételeket tette. Álláspontja szerint a bank üzletszabályzatából kitűnik, hogy magyar és uniós állampolgárokon kívül nem végeznek hitelezési tevékenységet, és ebből valószínűsíthető, hogy a kezesség, mint biztosíték előírása valójában közvetlenül diszkriminatív jelleggel kerül sor, csak a nem magyar vagy nem uniós állampolgárok esetében, nem a felmért hitelkockázati tényezőkre, hanem védett tulajdonságukra tekintettel. Álláspontja szerint azért ír elő az eljárás alá vont plusz biztosítékot, hogy a nem kívánatos ügyfeleket „eltántorítsa”, jelezve ezzel, hogy valójában általános jelleggel nem kívánnak ezen ügyfélkörnek kölcsönt nyújtani. Hivatkozott továbbá a bank üzletszabályzatának 15. pontjára is, arra, hogy a biztosítékok közül az üzletszabályzatban a bank a kezességet nem részletezi, míg pl. a vételi jogot és az elidegenítési és terhelési tilalmat igen, amiből arra következett, hogy a kezesség alkalmazása nem megszokott, nem hagyományos biztosíték. Kérelmező számára nem ajánlottak fel másik biztosítéki lehetőséget, ami szintén az eljárás diszkriminatív jellegét támasztja alá. Utalt arra is, hogy az autókereskedés hitelügyintézője azt mondta a Kérelmezőnek, hogy a kezesség tudomása szerint egyáltalán nem tartozik a „bevett” biztosítási formák közé.

Hivatkozott arra is, hogy a bank honlapján a gyakran ismételt kérdések között az szerepel, hogy „Általában nincs (szükség kezesre). Ugyanakkor a hitelbírálat eredményétől függően néhány esetben kezes bemutatása is szükséges lehet.” Ugyanakkor a bank honlapján a jogi szakkifejezések magyarázata között szerepel az is, hogy kezesség bevonására a kockázatosabbnak ítélt ügyfelek esetében van szükség. A Kérelmező álláspontja szerint a bank honlapján szereplő információk azt látszanak alátámasztani, hogy a kezes biztosítékként való bevonása csak a kockázatosabb ügyfelek esetében szükséges.

Észrevételezte azt is, hogy a kockázati tényezők felmérése kizárólag a bankszámlakivonat bekérésében merült ki, semmilyen további irat becsatolását a bank nem írta elő.

Az eljárás alá vont bank a hatóság hiánypótlási felhívására 2009. július 8-án kelt beadványa mellékleteként megküldte az autókereskedés által 2008 októberében, novemberében és decemberében benyújtott hitelkérelmek és azok elbírálásukról készült kimutatást. A kimutatás táblázatba összefoglalva tartalmazta összesen 107 hitelkérelmező adatait: családi állapotát, életkorát, nemzetiségét, eltartottjainak számát, a megvásárolni kívánt jármű típusát, a munkáltató tevékenységének típusát, a kérelmező munkakörét, munkaviszonyának hosszát, igazolható jövedelmét, és egyéb jövedelmét, a gépkocsi márkáját és modelljét, évjáratát, futamidejét, vételárát, az önerő és a hitelösszeg mértékét, a törlesztő részletet, történt-e kezes bevonása, jelzáloggal terhelt ingatlanok számát és a havi jelzálogtörlesztő összegét.

Az eljárás alá vont a kimutatásban foglalt adatok alapulvételével arra hivatkozott, hogy az autókereskedés által továbbított 85 hitelkérelemből 48 elutasításra került, a létrejött kölcsönszerződések közül pedig 18 esetében kezes bevonására került sor, vagyis a létrejött kölcsönszerződések majdnem felénél kezes bevonására volt szükség. Hivatkozott arra is, hogy azon eseteknél, ahol kezes bevonására volt szükség, az átlagos jövedelem 143. 056 Ft. volt, de ezen esetek közül csak egy esetben volt jelzáloggal terhelt ingatlana az ügyfélnek. Hivatkozott arra is, hogy azon kérelmeknél, ahol kezes bevonására került sor 13 esetben volt kevesebb a futamidő, mint 96 hónap, azaz az esetek 75%-ában. 12 esetben, vagyis 67%-ában a megvásárolni kívánt gépkocsi vételára kevesebb volt, mint a Kérelmező által megvásárolni szándékozott gépkocsi vételára, 5 esetben alacsonyabb volt a kalkulált törlesztő részlet, mint a Kérelmező számára kalkulált, és 3 esetben magasabb volt az önerő, mint Kérelmező esetében. Az eljárás alá vont beadványában rámutatott arra is, hogy amennyiben a kérelmező jól beszél magyarul, akkor miért volt szükség arra, hogy az ügyintézés során H.I., munkatársa közvetítsen, illetve a társaság munkavállalójával, J.K-val is miért az angol nyelvű kommunikáció választotta.

Az eljárás alá vont úgy nyilatkozott, hogy a Kérelmező a hitelkérelemben családi állapotát egyedülállóként jelölte meg, ugyanakkor 2 gyermekéről, mint eltartottakról sem nyilatkozott, holott a hitelkérelem elbírálásánál fontos szempont, hogy az ügyfél tartozik-e eltartási kötelezettséggel. A bank üzletszabályzatának 26. 2 pontjára utalva az eljárás alá vont hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződés felmondásának egyik oka lehet az is, amennyiben az ügyfél a bankot valótlan tények közlésével, adatok eltitkolásával, vagy más módon megtévesztette.

Arra a kérelmezői nyilatkozatra, mely szerint a PSZÁF aggályosnak tartja azt a piaci gyakorlatot, hogy a pénzügyi intézmények nem helyeznek kellő hangsúlyt arra, hogy megismerjék ügyfeleik teherviselő képességét, az eljárás alá vont rámutatott arra, hogy a hitelbírálatkor a bank az ügyfél jövedelme mellett figyelembe veszi a lakáshelyzetet, egyéb hitel nagyságát, családi állapotot, élettárs vagy házastárs létét, az eltartottak számát, a hitelösszeget, a futamidőt, a befizetett önerőt és a törlesztő részlet nagyságát is. A Kérelmező azonban a fenti adatok közül a családi állapot, az eltartottak száma és a házastárs/ élettárs tekintetében valótlan adatokat közölt.

Ugyanakkor az eljárás alá vont álláspontja szerint az is alátámasztja az egyenlő bánásmód követelményének megtartását, hogy abból a 18 kölcsönszerződésből, amelyben a bank kezes közreműködését írta elő, 17 hitelkérelmező magyar állampolgár volt, vagyis a bank a hitelbírálat során nem tett különbséget a magyar állampolgárok és a kérelmező között.

A hatóság felhívására az eljárás alá vont 2009. augusztus 11-én kelt beadványához mellékelte a kérelmező hitelfelvételi kérelmét, egyben úgy nyilatkozott, hogy a hitelbírálat során a bank semmilyen nyilatkozatot vagy dokumentumot nem kért a kérelmezőtől, bankszámlakivonatát önszántából küldte meg a banknak. A hitelkérelem elutasításához az vezetett, hogy a kérelmező nem a valóságnak megfelelő adatokat szolgáltatott, és annak nem az volt az oka, hogy nem kívánt a kezes bevonásával élni.

A hatóság 2009. szeptember 1. napján nyílt szóbeli tárgyalást tartott.

A Kérelmező a tárgyaláson elmondta, hogy amikor 2008. november 6-án Tatabányára utazott az autókereskedésbe és jelezte az értékesítő számára, hogy a megtekintett gépkocsit meg kívánja vásárolni használt autójának értéke beszámítása mellett, az értékesítő rögtön jelezte, hogy nem biztos, hogy ez lehetséges, mivel nem magyar állampolgár. Az értékesítő elnézést kért kijelentése miatt és a kérelmezőt a hitelügyintéző munkatárshoz kísérte, amikor Kérelmező közölte, hogy van személyi igazolványa és lakcím kártyája is. A hitelügyintéző kérelmező iratait elkérve maga rögzítette a számítógépes rendszerbe adatait, Kérelmező elsőként úgy nyilatkozott, hogy nem tett fel számára kérdéseket, majd utóbb elmondta, hogy a hitelügyintéző rákérdezett (magyar nyelven) családi állapotára, mire ő azt válaszolta, hogy nős és két gyermeke van. A hitelfelvételi űrlap kitöltését követően azt kérelmező

kifejezett kérése ellenére sem nyomtatta ki számára, így azt aláírnia sem kellett. A Kérelmező hozzátette, hogy az autókereskedésbe gyermeke is elkísérte.

Az űrlap kitöltését követően a hitelügyintézővel megegyeztek, hogy kérelmező foglalt tesz le a gépkocsira, ugyanis biztosították, hogy azt akkor is visszakapja, ha a bank elutasítja hitelfelvételi kérelmét. Az ügyintéző tájékoztatta, hogy kb. 1 óra múlva telefonon fogják hívni a banktól a gépkocsi részleteivel kapcsolatban. Így is történt, a telefonban kizárólag az autó fizikai tulajdonságaira vonatkozóan tettek fel kérdéseket, melyekre magyar nyelven válaszolt. Másnap, 2008. november 7-én a hitelügyintéző hívta fel telefonon, közölve, hogy kezes bevonására van szükség. Kérelmező rákérdezett, hogy ez-e a szokásos ügymenet, mire a hitelügyintéző közölte vele, hogy nem, erre azért van szükség, mert kérelmező külföldi és a banknak biztosítékra van szüksége. Ezt követően Kérelmező közvetlenül is megkereste a Bankot, hogy lehetősége legyen elmagyarázni, hogy menekültként a magyar állampolgárokkal szinte teljesen azonos jogok illetik meg. A Bank részéről egy férfi menedzserrel beszélt, aki kérdésére azt válaszolta, hogy nincs a banknál olyan szabályzat, amely előírná, hogy külföldiek esetében kezes bevonására van szükség, viszont a telefonban elismerte, hogy kérelmező esetében valóban azért volt szükséges a kezes bevonása, mert nem magyar állampolgár. A telefonbeszélgetést követően a kérelmező megpróbálta a foglalt összegét visszakapni az autókereskedéstől, azt azonban megtagadták, mert álláspontjuk szerint a kérelmező saját hibájából fakadóan nem kapta meg a kölcsönt.

A tárgyaláson a hatóság tanúként hallgatta meg J.K.-át, a társaság adatfeldolgozási osztályvezetőjét, aki egyben a kérelem elutasítását is rögzítette a rendszerben. Az eljárás alá vont bank hitel-ügyintézési folyamatát az alábbiak szerint ismertette. Az (autó) kereskedésekben a hitelügyintézők egy internetes felhasználói felülethez férnek hozzá, amelybe a hitelfelvétellel kapcsolatos adatokat rögzítik. A hitelbírálat a felhasználó felületen rögzített adatok alapján történik. Az adatlapot a kérelmező hitelfelvételi kérelmének elbírálásakor még nem nyomtatták ki és azt az ügyfél sem írta alá, ezen a gyakorlaton azonban időközben változtattak. A hitelbírálatához tehát még nem szükséges a megadott adatoknak okirati igazolása. Az már csak a hitelfolyósítás feltétele, tehát a hitelbírálatot követően kell az ügyfélnek megküldenie valamennyi, az adatlapon szereplő adatot igazoló iratot. Amennyiben a megadott adatokat az ügyfél nem tudja igazolni, vagy azok nem valósak, a bank fenntartja magának a jogot arra, hogy a hitelbírálat eredményét utólag módosítsa. Az igazolások körében közüzemi számlákat, munkáltatói igazolást, személyi igazolványt kérnek be. A családi állapot vagy az eltartottak száma tekintetében viszont nem kérnek igazolásokat.

A tanú nem tudta okát adni annak, hogy a kereskedés hitelügyintézője vajon miért írta be utólag az adatlap „megjegyzés” rovatába a Kérelmező távozását követően, hogy a családi állapotára vonatkozóan valótlan adatot közölt. Álláspontja szerint nem került bejelölésre a kérelmező valós családi állapota, mert azt egyszerűen egy legördülő menüsorból kell kiválasztani, míg a megjegyzés rovatba be kell gépelni az adatokat. A bank a megjegyzés rovatban a családi állapotra vonatkozó információt addicionális információnak tekintette és nem téves adatközlésnek. A kezesség bevonására azonban álláspontja szerint nem a valótlan adatközlés miatt került sor, hanem mert a bank kockázatosnak ítélte meg az ügyletet a rendelkezésére álló adatok alapján. A beérkezett hitelkérelemben foglalt eredeti adatokat vették figyelembe, amely alapján úgy tudták, a kérelmezőnek nem volt eltartottja. A hitel elbírálására ugyanis még a kérelem beérkezése napján sor került. Általában a beérkezéstől számított 1-2 órán belül elbírálják a kérelmeket. A tanú nem tudott arra nyilatkozni, hogy a hitel elbírálására a hitelügyintézőnek a kérelmező távozását követően, a megjegyzés rovatban a valótlan adatközlésre vonatkozó adatszolgáltatását követően került-e sor.

A bank a kérelmező menekültstátuszáról ugyancsak utóbb szerzett tudomást, a hitelbírálatkor kizárólag szerb állampolgársága volt ismert. A kérelmező a menekült státuszáról szóló határozatot faxon jutatta el a bankhoz, a tárgyaláson csatolta a faxjeleket is tartalmazó határozatot, melyből kitűnt, hogy a fax 15 óra 36 perckor érkezett, addigra pedig már döntött a társaság a kezesség bevonásának szükségességéről.

Az ügyletek kockázatának megítélésével kapcsolatban a tanú úgy nyilatkozott, hogy önmagában az átlagosnál magasabb jövedelem nem jelenti az ügylet kockázatmentességét. A kérelmező esetében az ügylet azért volt kockázatos, mert a futamidő 96 hónapra szólt volna. Az esetek 75%-ában ennél alacsonyabb futamidőre hiteleznek. A vételár is kockázati tényező volt, mert az esetek 67%-ában a kérelmező által megvásárolni szándékozott gépjármű vételáránál kevesebb szokott lenni a vételár. Összességében úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönösszeg, az önerő, a vételár, a futamidő, a lakás tulajdon, a családi állapot és az eltartottak száma mind fontos a finanszírozás szempontjából.

A hitelkérelem elutasításával kapcsolatban a tanú elmondta, hogy míg a kezesség bevonására az ügylet kockázatai miatt, az elutasításra a valótlán adatközlés miatt került sor, arról pedig nem is volt tudomásuk, hogy a kérelmező nem szeretne kezes bevonásával hitelt felvenni. Valótlán adatközlés miatt már számos esetben döntöttek a hitelkérelem elutasításáról.

A tanú elmondta, hogy az üzletszabályzat értelmében a nem uniós állampolgároknak egyáltalán nem végeznek hitelezési tevékenységet, viszont egyedi elbírálás alapján lehetőség van eltérni az üzletszabályzattól, miként a kérelmező esetében sem jelentett problémát az, hogy nem uniós állampolgár.

A hatóság tanúként hallgatta meg H.I-t, Kérelmező munkatársát is, aki megpróbált segíteni kérelmezőnek a hitelügyintézésben. 2008 őszén telefonon beszélt az autókereskedés hitelügyintézőjével, akit arra kért, hogy küldje meg a kérelmező hitelkérelmének elutasításáról szóló döntést. A hitelügyintéző azonban ezt megtagadta, hivatkozva arra, hogy csak a bank engedélyével tehetné ezt meg.

A Kérelmező jogi képviselője a tárgyaláson indítványozta, hogy a hatóság szerezze be az adott időszakban az eljárás alá vont társasághoz beérkezett valamennyi hitelkérelmet. Az eljárás alá vont úgy nyilatkozott, hogy álláspontja szerint a 108 kérelmet tartalmazó, a G. Kft-től beérkezett hitelkérelmekről készült kimutatás kellően reprezentatív, a bankkal szerződéses kapcsolatban álló valamennyi kereskedőtől származó kérelmek összesítése aránytalan terhet jelentene.

A hatóság tanúként idézte a G. Kft. ügyvezetőjét és a társaság hitelügyintézőjét, azonban a szabályszerű idézés ellenére a tárgyaláson nem jelentek meg. 2009. szeptember 2-án kelt beadványában L.M., a G. Kft. ügyvezetője előadta, hogy a tárgyaláson betegsége miatt nem tudott megjelenni, csatolva egy orvosi igazolást. Előadta, hogy az üggyel kapcsolatban érdemben nem tud nyilatkozni, mivel a hitelügyintéző hölgy, aki kérelmező hitelfelvételével kapcsolatos ügyeket intézte már nem dolgozik a társaságnál, külföldön él és lakcíme a társaság előtt ismeretlen.

Az eljárás alá vont 2009. szeptember 9. napján kelt beadványában úgy nyilatkozott, hogy a hitelügyintézőtől az ún. megjegyzés a kérelmező családi állapotára vonatkozóan 2008. november 6-án 13 óra 35 perckor érkezett. Az előzetes hitelbírálat eredményéről a bank az autókereskedést 14 óra 5 perckor értesítette.

Kérelmező menekültstátuszáról a bank fax útján, 15 óra 36 perckor értesült. Mivel a bank nem kapott írásban értesítést a kérelmezőtől arra vonatkozóan, hogy kezes bevonásával nem kívánja a hitelt felvenni, tehát kérelmét visszavonja, a bank rendszerében a kérelem nyitott státuszú maradt. 2008. november 27-én érkezett a bank felé megkeresés az autókereskedéstől azzal, hogy „Letelepedési kérelem faxolva az ügyfél állampolgári jogokat gyakorol, saját házzal rendelkezik, kérném engedélyezni kezes nélkül. Köszönöm.” Ezt követően a bank a végső hitelbírálat során, 2008. november 27-én, 18 óra 29 perckor elutasította kérelmező hitelkérelmét, mert nem valós adatot szolgáltatott.

A hatóság felhívására az eljárás alá vont megküldte a kérelmező által az autókereskedésnek fax útján megküldött dokumentumokat, melyeket az autókereskedés ugyancsak fax útján továbbított a banknak, egyben nyilatkozott, hogy Kérelmező N.O. fiókvezetővel folytatott telefonbeszélgetést.

A Kérelmező jogi képviselője az eljárás alá vont beadványára az alábbi észrevételeket tette. Előadta, hogy az előzetes hitelbírálatra már annak ismeretében került sor, hogy a Kérelmezőnek házastársa van, hiszen az eljárás alá vont úgy nyilatkozott, hogy az autókereskedés hitelüggyintézőjétől a családi állapotra vonatkozó „megjegyzés” 2008. november 6-án, 13 óra 35 perckor érkezett be, míg az előzetes hitelbírálat eredményét a bank 14 óta 5 perckor közölte az autókereskedéssel. A Kérelmező jogi képviselője rámutatott egyben arra is, hogy az előzetes hitelbírálatkor még nem jelentett problémát az eljárás alá vontnak az, hogy a kérelmező valótlan adatot szolgáltatott, hiszen kezes bevonásával lehetségesnek tartotta a kölcsönszerződés megkötését. Ugyanakkor az előzetes hitelbírálat közlésekor a kérelmező külföldi állampolgársága már ismert volt a bank előtt, így a hitelbírálatkor e körülménynek is szerepet kellett játszania.

Tekintve, hogy a hitelkérelem elutasítására csak 2008. november 27-én került sor, a kérelmező álláspontja szerint annak az volt az oka, hogy az autókereskedés hitelüggyintézője ismételt megkereste az eljárás alá vont bankot, tájékoztatva arról, hogy a kérelmező állampolgári jogokat gyakorol. Az elutasítás minden racionális indokot nélkülözött, vagyis a kérelmező álláspontja szerint a hitelkérelem végső elutasításának valódi indokát az eljárás alá vont nem tudta igazolni.

A Kérelmező jogi képviselője hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint az eljárás alá vont által a hatóság rendelkezésére biztosított adatmennyiség önmagában nem fogadható el kielégítő bizonyítékként, mert a 106 hitelkérelmet tartalmazó kimutatás elenyésző a több százezres hitelkérelemhez képest, ráadásul egyetlen hitelközvetítőtől származó adatok a darabszámtól függetlenül is torzító hatásúak. Indítványozta, hogy az eljárás alá vont nyilatkozzon, hogy a 2008-as évben hány külföldi állampolgárságú, esetleg menekültstátuszú személy fordult hozzájuk hitelkérelemmel.

Álláspontja szerint az eljárás alá vont által, a csatolt kimutatásban szereplő adatokból levont következtetések nem helytállóak, mert Kérelmezőt nem a vele összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez viszonyította az eljárás alá vont. Figyelmen kívül hagyta ugyanis azt, hogy a kezes bevonását igénylő csoport átlagosan havi 143. 000 Ft-os jövedelméhez képest a Kérelmező még a lakáscélú kölcsön havi törlesztő összegének levonásával is havi 270.000 Ft-os jövedelemmel rendelkezett. A kimutatásban mindössze 2-3 olyan ügyfél van feltüntetve, akik jövedelem megközelíti, illetve meghaladja a Kérelmező jövedelmét. A Kérelmezőn kívül még 18 olyan ügyfél szerepel a kimutatásban, akik a kérelmezőével meggyező vagy azt meghaladó futamidővel szerettek volna kölcsönt kapni és mégsem írtak elő számukra kezes, másrészt 26 ügyfél tekintetében annak ellenére sem került kezes bevonásra, hogy a vételár magasabb volt, mint a Kérelmező esetében. 25 -25 ügyfél esetében pedig magasabb lett volna a törlesztő részlet, illetve munkaviszonyuk rövidebb ideje állt fenn, mint Kérelmezőé, mégsem írtak elő számukra kezes.

Az eljárás alá vont bank a hatóság felhívására 2009. november 3-án kelt beadványához mellékelte a külföldi állampolgárok hitelkérelmeire vonatkozó országos adatokat a 2008-as évre vonatkozóan. Mellékelte továbbá egy rövid összefoglalást, mi szerint összesen 186 kérvény érkezett be deviza külföldiektől, ebből kezes előírására 173 esetben került sor, ebből a bank 16 esetben kért, míg az autókereskedés 157 esetben küldte a kezeset. A kimutatásban szereplő adatok vonatkozásában rámutatott arra, hogy számos devizakülföldi esetében sor került hitelfolyósításra, így megalapozatlan az a kérelmezői feltételezés, miszerint a kezes bevonásában szerepet játszott volna a kérelmező külföldi állampolgársága vagy menekült státusza.

Nyilatkozatában előadta azt is, hogy az előzetes hitelbírálatkor a banknak nem volt tudomása arról, hogy a kérelmezőnek eltartottja is van, az csak a hitelbírálat későbbi szakaszában vált ismertté. A kérelem elutasítására valótlan adatközlés miatt került sor, ugyanis arról, hogy a kérelmezőnek családja, vagyis eltartottjai is vannak, a bank csak 2008. november 27-án 16 óra 29 perckor szerzett tudomást. Az eltartottak számának ismerete pedig nagyon jelentős adat az egy főre eső nettó jövedelem kiszámításakor.

Az eljárás alá vont beadványához mellékelte egy magyarázatot a kimutatásban szereplő, angol nyelvű adatok magyar megfelelőiről. Az „Analysis Approved” e szerint elfogadott kérvény,

az „Analysis Rejected” elutasított kérvény, a „Closed process” törölt kérvény, a „Contract” szerződésben lévő kérvény, a „Pending additional information” pedig függő kérvényt jelent.

A Kérelmező jogi képviselője útján az eljárás alá vont beadványában foglaltakra úgy nyilatkozott, hogy a 2008. november 27-i adatközlés szerint az autókereskedés mindössze arról tájékoztatta a bankot, hogy kérelmezőnek családja van, amelyből nem következik egyértelműen az, hogy a feleségén kívül további családtagja is vannak, ezért álláspontja szerint vitatható, hogy önmagában ebből a közlésből az eljárás alá vont számára megállapítható lett volna, hogy a kérelmezőnek a házastársán kívül még gyermekei is vannak. A Kérelmező jogi képviselője megítélése szerint a kérelem elutasításának nem lehetett indoka a valótlan adatközlés. A bank ugyanis azt nem tekintette valótlan adatközlésnek, hogy a hitelkérelemben nem került feltüntetésre, hogy felesége van, annak csak azt tartotta, hogy kiderült, „családja van”. Álláspontja szerint a fentiek miatt az eljárás alá vont nem tudott okszerű és ellentmondásmentes indokkal szolgálni arra, hogy miért utasította el a hitelkérelmet.

A csatolt kimutatással kapcsolatban észrevételezte, hogy a kérelmezőre vonatkozó adatsorban nem szerepel, hogy kezes írtak elő, holott azt akkor is megjelöli az eljárás alá vont, ha a kérelmet utóbb elutasítják.

A deviza külföldiek hitelkérelmeiről szóló kimutatás szerint a 186 kérelem 93%-ában kezes előírására került sor.

A 186 kérelemből 41 érkezett ún. harmadik országbeli állampolgároktól, melyből mindössze 3 esetben nem írtak elő kezes, szerződést pedig 22 ügyféllel kötöttek, melyből 1 esetben nem került kezes bevonásra. A kérelmező álláspontja szerint ezekből az adatokból éppen az valószínűsíthető, hogy az eljárás alá vont rendszeres gyakorlatként alkalmazta a kezes előírását a nem magyar vagy nem uniós állampolgárok esetében.

A hatóság a vizsgálat lefolytatását követően arra a megállapításra jutott, hogy a kérelem az alábbiak szerint részben alapos:

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban Ebktv.) alapján a hatóság az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatti ügyekben jár el. Az egyenlő bánásmód követelménye abban az esetben sérül, ha valakit vagy valamely csoportot valamely ún. „védett tulajdonsága” miatt kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenek, mint amelyben más, vele összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült, vagy részesülne. Az Ebktv. 8. §-a felsorolja azt a húsz védett tulajdonságot, amellyel összefüggésben elkövetett hátrányos megkülönböztetés esetén a hatóság eljárhat.

A hatóság előtt érvényesülő ún. osztott bizonyítás szabályai szerint a kérelmezőnek az eljárás megindításához csupán *valószínűsítienie* kell a fentieket, míg a másik felet kimentési bizonyítás terheli arra nézve, hogy nem sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét, illetve a kérelmező által valószínűsített körülmények nem álltak fenn. Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét az olyan intézkedés, magatartás sem, amelynek tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka volt.

Az egyenlő bánásmód követelménynek megtartására kötelesek az áruk forgalmazásával, illetve szolgáltatás nyújtásával foglalkozó szervezetek is, így jogsértő lehet minden olyan eljárásuk, amely alapján valakit valamely védett tulajdonsága miatt eltérő minőségű szolgáltatásban részesítenek, vagy akár kizárnak a szolgáltatás igénybevételéből. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság Tanácsadó Testületének (TT.) 10.007/2/2006. sz. állásfoglalása értelmében az Ebktv. rendelkezései a hitelintézetek jogviszonyaira kiterjednek, az ezekkel kapcsolatos ügyeket a hatóságnak érdemben kell vizsgálnia.

A fentiekben ismertetett kimentési bizonyítás szabályait kell a hitelintézetekre, mint szolgáltatókra nézve is alkalmazni, tehát egy, a hatóság előtt indult eljárásban a szolgáltatót terheli annak bizonyítása, hogy nem alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, illetve intézkedését a tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű oka volt.

A rendelkezésre álló nyilatkozatok és okiratok alapján a hatóság úgy ítélte meg, hogy Kérelmező eleget tett valószínűsítési kötelezettségének. Védett tulajdonságul külföldi/nem uniós állampolgárságát, illetve menekült státuszát, mint egyéb helyzetét jelölte meg. A hatóság eddigi gyakorlata értelmében az állampolgárság az Ebktv. 8. § t) pontja szerinti egyéb helyzetnek minősül. A TT. az egyéb helyzet fogalmával kapcsolatos állásfoglalásában is leszögezte, hogy az egyéb tulajdonság vagy jellemző definíciós magját képezi, hogy annak megléte tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletből táplálkozik. A diszkriminációval szembeni jogvédelem lényegét az egyéb helyzet esetében is az adja, hogy a védett tulajdonsággal rendelkező panaszos elsődlegesen nem saját magatartása, hanem egy adott csoporthoz való tartozása miatt szenved hátrányt.

A kérelmező hátrányként hivatkozott egyrészt arra, hogy az eljárás alá vont kezes bevonását írta elő számára, ami a vele összehasonlítható helyzetben lévő ügyfelekhez képest kedvezőtlenebb hitelfelvételi feltételnek tekinthető, másrészt sérelmezte azt is, hogy a hitelkérelmét a bank elutasította.

Jelen eljárásban az eljárás alá vont banknak azt kellett bizonyítania, hogy mind a kezes előírásának, mind a kérelem elutasításának ésszerű indoka volt, az nem volt összefüggésben sem a kérelmező külföldi/ harmadik országbeli állampolgárságával, sem menekült státuszával.

A hatóság határozatának meghozatalakor figyelembe vette a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának 9/2006. (XI. 7.) számú, a lakossági hitelezés előzetes ügyfél-tájékoztatási és fogyasztóvédelmi elveiről szóló ajánlását. Az ajánlás szerint aggályos az a piaci gyakorlat, hogy a pénzügyi intézmények egyre gyakrabban nem helyeznek kellő hangsúlyt arra, hogy megismerjék ügyfeleik teherviselő képességét, háztartásuk vagyoni és jövedelmi viszonyait, holott ezek a felelős hitelezés alapjai. Az ajánlás a fogyasztóvédelmi elvek kapcsán követendőnek tekinti, hogy a pénzügyi intézmény tegyen meg mindent, hogy az ügyfelek panaszai jogszerűen, méltányosan és gyorsan rendezésre kerüljenek.

A hatóság döntése meghozatalakor figyelemmel volt az Európai Unió Bírósága a *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding v. Firma Feryn NV* (C-54/07.) ügyben hozott döntésére, melyben elvi érveléssel szögezte le, hogy ha a munkáltató nyilvánosan olyan kijelentést tesz, hogy meghatározott etnikai vagy faji származású munkavállalókat nem vesz fel, azzal a munkafelvétel során közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósít meg a személyek között faji vagy etnikai származásukra tekintettel. Az ilyen nyilvános kijelentéssel a munkáltató tudatja foglalkoztatási politikáját, és a Bíróság szerint az ilyen kijelentések alkalmasak arra, hogy egyes jelöltek komolyan visszatartsanak jelentkezésük benyújtásától és ennél fogva akadályozzák a munkaerő-piaci hozzáférésüket. Fentiek analógiájára és figyelemmel a hatóság korábbi gyakorlatára, egy pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó gazdasági társaság akkor is közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósít meg, ha egyes állampolgárokat szolgáltatása, hiteltermékek igénybevételéből pusztán állampolgárságuk miatt nyilvános hirdetésménnyel kizár, és ezzel az adott állampolgárságú személyeket már hiteligenylésük benyújtásától is visszatartja.

A hatóság a kezesség előírása tekintetében elsősorban az eljárás alá vont által az autókereskedéshez 2008. október-december közötti időszakban beérkezett hitelkérelmekről és 2008-ban országos viszonylatban a deviza külföldiektől beérkező hitelkérelmekről szóló kimutatást és a bank honlapján és üzletszabályzatában a szerződési biztosítékokról szóló tájékoztatást, valamint a felek nyilatkozatainak megvizsgálását követően az alábbiakat állapította meg.

A hatóság az eljárás alá vont bank által a G. Kft. autókereskedésnél a 2008. október-december között benyújtott hitelkérelmekről készített kimutatásból megállapította, hogy a jóváhagyott kérelmek 52%-ában, a továbbított kérelmek 43%-ában írta elő az eljárás alá vont a kezes bevonását. A kimutatásban azonban javarészt magyar állampolgároktól származó

hitelkérelmek szerepelnek. Kérelmező mellett szerb állampolgársága volt feltüntetve és rajta kívül még két, román állampolgár hitelkérelmét foglalta magába a kimutatás. A kezesség bevonása a fenti adatok tükrében a magyar állampolgárok esetében a hatóság megítélése szerint gyakorinak tekinthető, és nem egy olyan biztosítéknak, amelyet csak szűk körben és csak a legkockázatosabb ügyfelek esetében kötnek ki. A román állampolgár ügyfelek kérelmei közül egyik elutasításra került, a másik esetben szerződést kötöttek. A szerződést kötött román ügyfél esetében kezest írt elő a bank, az elutasított kérelem esetében nem kötelezte az ügyfelet kezes bevonására. A kimutatásból nem állapítható meg, hogy a kezes bevonására az ügyfél kérelmére, vagy a bank előírása alapján volt szükség.

A deviza külföldiek hitelkérelmeiről (186 db) készült kimutatásból megállapítható, hogy a hitelkérelmek 23%-a nem uniós állampolgártól származik. Az uniós állampolgároktól származó hitelkérelmek 94%-ában kezest írt elő a bank, a nem uniós állampolgároktól származó kérelmek tekintetében az esetek 90 %-ában került sor kezes bevonására. Négy román, két szlovák és 1-1 szerb, lengyel, izraeli, olasz, belga, chile-i és egyesült államokbeli hitelkérelmező esetében nem írt elő kezességet a bank. Látható, hogy a kezes bevonását *nem* igénylő hitelkérelmek 30%-ában a hitelkérelmező nem uniós állampolgár.

A hatóság a kimutatásból megállapította azt is, hogy a nem uniós állampolgároktól származó kérelmek 53%-ában a bank szerződést kötött.

A kimutatásból megállapítható, hogy mind az uniós állampolgárok, mind a nem uniós állampolgárok esetében igen gyakori a kezesség bevonása. A magyar állampolgárok esetében tapasztalt kezesség előírás előfordulásához képest jelentősen gyakoribb a külföldiek esetében a kezesség biztosítékként való előírása. Mindenesetre a kimutatásból megállapítható az is, hogy még a külföldieknél sem automatikus a kezesség előírása az eljárás alá vontnál.

A kimutatásból az is minden kétséget kizáróan megállapítható, hogy önmagában sem a külföldi állampolgárság, sem a nem uniós állampolgárság nem vezet a hitelkérelem automatikus elutasításához.

A Bank kölcsönnyújtási üzletszabályzatának 15. pontja szól a biztosítékokról. Az üzletszabályzat értelmében biztosíték lehet különösen a vételi jog a gépjárműre, elidegenítési és terhelési tilalom, kezesség, stb. Az üzletszabályzat a vételi jog és az elidegenítési tilalom tekintetében tartalmaz részletes szabályokat, a kezesség tekintetében nem.

Az eljárás alá vont www.bancorpimus.hu weboldalán a gyakori kérdések menüpont alatt a „Van-e szükség kezesre” kérdésre azt a tájékoztatást adja, hogy „Általában nincs. Ugyanakkor a hitelbírálat eredményétől függően néhány esetben kezes bemutatása is szükséges lehet.”

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a hitelkockázat kezeléséről szóló 8/2001. számú ajánlása szerint egy ügyfél nem-teljesítésének valószínűségét a gazdasági, pénzügyi, vagyoni helyzete határozza meg. A hitelintézetek az ügyfelek fizetőképességének kockázati becslése érdekében minősítési rendszereket vezetnek be. Lakossági termékeket (fogyasztási és gépjármű, stb.) igénybe vevő ügyfél esetén a hitelintézet statisztikai modellt alkalmaz a fizetőképesség és a maximális hitelkeret megállapítására, a hitelkockázat vállalásával kapcsolatos döntés pedig a lakossági termékek esetében általában szabványosított. Az hitelintézet a fizetőképesség felmérésére előre rögzített szempontok szerint adatot gyűjt az adósról, azokat meghatározott paraméterek alapján oly módon rendszerezi, hogy azok alkalmasak legyenek a hitelképesség, illetve a valószínű nem-teljesítés tükrözésére. Az ajánlásban foglaltakból megállapítható, hogy az ügyfélkockázat felmérése egy összetett minősítési eljárás eredménye, amely illeszkedik a hitelintézet hitelkockázati stratégiájába.

Az eljárás során a kérelmező azt hangsúlyozta, hogy jövedelme jelentős mértékben meghaladja az egyéb hitelkérelmet benyújtók jövedelmét. Álláspontja szerint kiugróan magas jövedelme kizárja azt, hogy a hitelfelvétel az ő esetében olyan kockázatokkal járna, amely a kezesség bevonását indokolná. Ezzel szemben az eljárás alá vont bank azzal védekezett, hogy egy ügylet kockázatának megítélése szempontjából a jövedelmen túl más, a kimutatásban is

feltüntetett adatoknak is jelentőségük van, az ügylet kockázata a rendelkezésre álló adatok összességének ismeretében mérhető fel. Az eljárás alá vont bank védekezése szerint ugyanis a felelős hitelezésnek eleget téve az ügyfél jövedelmi viszonyai mellett a hitelbírálat során figyelembe veszi az ügyfél lakáshelyzetét, az egyéb hitele nagyságát, családi állapotát, eltartottjainak számát, a hitelösszeget, a futamidőt, a befizetett önerő mértékét és a törlesztő részlet nagyságát is.

Tárgyi ügyben a kezesség előírásának jogszerűsége megítélése kapcsán a hatóságnak arra nézve kellett bizonyítási eljárást lefolytatnia, hogy a kérelmező hitelkockázatának felmérésekor az eljárás alá vont bank külföldi állampolgárságát, menekült státuszát, illetve harmadik országbeli állampolgárságát figyelembe vette-e, s a biztosíték előírását erre alapította-e.

A hatóság a kezesség tekintetében úgy ítélte meg, hogy Kérelmező menekült jogállása nem játszhatott szerepet annak előírásában, mert a menekült státuszról szóló határozatot az eljárás alá vont a csatolt faxjelek szerint a hitelbírálatot követően kapta meg. A hatóság azonban elfogadta Kérelmező egyéb helyzetként értékelhető védett tulajdonságául külföldi állampolgárságát, illetve nem uniós állampolgárságát.

A hatóság álláspontja szerint annak megítélése érdekében, hogy tárgyi ügyben a kezesség bevonására az egyenlő bánásmód követelményének sérelmével került-es sor, elsőként szükséges meghatározni azt, hogy a kérelmezővel mely személyek tekinthetők összehasonlítható helyzetben lévőknek.

Önmagában a védett tulajdonság hiánya nem alapozza meg az összehasonlíthatóságot, ahhoz szükséges az is, hogy az ügy sajátosságaira is figyelemmel leszűkíthető legyen az érintett személyek köre egy olyan csoportra, akik a védett tulajdonságot kivéve teljesen, illetve az életszerűség dimenzióját is figyelembe véve szinte teljesen azonos helyzetben vannak a védett tulajdonsággal rendelkező személlyel.

Ezért jelen eljárásban a hatóság nem hasonlíthatta össze a kérelmezőt minden, a vizsgált időszakban hitelfelvételi kérelmet benyújtó magyar, illetve az Európai Unió állampolgárával. Az összehasonlítható személyek körét szűkíteni kellett azon hitelkérelmezői körre, akik az eljárás alá vont által is megjelölt, de hitelfelvételi kérelmekben szereplő adatok tekintetében is megegyeztek, illetve szinte teljesen megegyeztek a kérelmezővel.

Átvizsgálva az eljárás alá vont által az autókereskedéstől érkezett hitelkérelmekről készült kimutatásban szereplő adatokat, megállapítható, hogy egyetlen olyan hitelfelvevő sem szerepel a kimutatásban, aki a figyelembe vett adatok tekintetében teljesen megegyezne a Kérelmezővel. A hatóság az adatok összevetésével azt is vizsgálta, hogy a kimutatásban szerepel-e olyan hiteligenylő, aki a jövedelem, az eltartottak száma, a futamidő, a hitelösszeg és a jelzálogtörlesztő tekintetében legalább is hasonló paraméterekkel rendelkezik.

Ugyanis ha egy, a kérelmező által megjelölt védett tulajdonságokkal nem rendelkező ügyfél hasonló paraméterekkel rendelkezik, mint a kérelmező, de számára a bank mégsem írta elő a kezes bevonását, akkor okkal feltételezhető, hogy a kérelmező állampolgársága vagy menekült státusza jelentős szerepet játszhatott kockázatosságának megítélésben.

A kimutatásban szereplő adatok átvizsgálása során azonban a hatóság megállapította, hogy nincs a kérelmezővel összehasonlítható helyzetben lévő másik ügyfél.

A hatóság hatáskörén túlmutat az, hogy a nem azonos és még csak nem is hasonló helyzetben lévő ügyfelek tekintetében maga ítélje meg, hogy mekkora kockázatot jelentenek egy hitelintézetnek és indokolt-e a kockázatot biztosíték kikötésével mérsékelni.

A deviza külföldiek hitelkérelmeiről készült kimutatásból ugyanakkor megállapítható, hogy az eljárás alá vont a nem uniós állampolgárok tekintetében sokkal gyakrabban alkalmazta a kezes bevonását biztosítékként. Ebből következően az eljárás alá vont banknál a külföldi állampolgárság, illetve a nem uniós állampolgárság hitelkockázati tényező lehet, de ennek megállapítására a kérelmezővel összehasonlítható személy hiányában jelen eljárásban a

hatóságnak nem volt hatásköre. Arra nézve sem állt rendelkezésre elegendő adat, hogy még ha lett is volna a kérelmezővel összehasonlítható helyzetben lévő személy, akkor az eljárás alá vont minden kétséget kizáróan kezes előírásáról rendelkezett volna.

A fentiekre tekintettel a kérelemnek a kezes előírására vonatkozó részét a hatóság elutasította, mert nem volt a kérelmezővel összehasonlítható helyzetben olyan személy, akihez képest őt a hátrány érte.

Az eljárás során nem lehetett feltárni, hogy a hitelügyintéző a hitelkérelem kitöltésekor miért nem tüntette fel Kérelmező családi állapotát és eltartottjainak számát, vagy miért adott olyan tájékoztatást, hogy a kezes előírása nem a szokásos ügymenet része. A hitelügyintéző lakcíme a hatóság előtt ismeretlen, az autókereskedés ügyvezetőjének nyilatkozata alapján belföldről nem idézhető.

A hatóság eltekintett N.O. meghallgatásától, aki telefonon a kezesség bevonását a Kérelmező nyilatkozata szerint külföldi állampolgárságával indokolta. A fiókvezető az eljárás alá vont munkavállalója, így a hatóság álláspontja szerint nem várható tőle olyan (elfogulatlan) tanúvallomás, amelyben a kérelmezővel telefonon folytatott beszélgetést az eljárás alá vont számára terhelő tartalommal idézné fel.

A hatóság elutasította azt a kérelmezői indítványt, hogy az eljárás alá vont országos szinten készítsen kimutatást a beérkezett hitelkérelmekből. A hatóság elfogadta az eljárás alá vont azon érvelését, hogy annak elkészítése aránytalan terhet jelentene számára, ezért szükségtelennek tartotta több ezer kérelmet magába foglaló kimutatás készítését.

A hatóság a kérelmező hitelkérelmének 2008. november 27-i elutasítása kapcsán azt vizsgálta, hogy az elutasítás indokául az eljárás alá vont bank védekezéséül felhozott indokok valósak-e, és amennyiben valósak, megfelelnek-e az ésszerűség követelményének.

Az eljárás alá vont bank védekezése szerint az elutasításról szóló döntés indoka a kérelmező valótlan adatszolgáltatása volt, amely Üzletszabályzata 19. pontján alapult. Az eljárás alá vont bank fióktelep vezetői 2009. szeptember 8. napján kelt nyilatkozatukban arra is hivatkoztak, hogy eddig is utasítottak el olyan hitelkérelmet, melyről bebizonyosodott, hogy a családi állapotra vonatkozó adat nem felel meg a valóságnak. A hatóság kifejezett kérdésére a tanúként meghallgatott J.K. nem tudta meghatározni, hogy melyek azok a körülmények, amelyekből utóbb a bank tudomást szerezhet az ügyfél valódi családi állapotáról, tekintve, hogy erre nézve nem kérnek be igazolásokat az ügyfelektől, nyilatkozata szerint ezt kizárólag a hitelügyintézőtől tudhatják meg.

A hatóság nem vitatja, hogy a hitelintézetek alappal tagadhatják meg a hitelnyújtást olyan ügyfelektől, akik valótlan adatokat szolgáltatnak, hiszen mindez olyan mértékű és az ügyfélnek felróható kockázatot jelenthet, amely nem teszi érdekeltté a bankot a szerződéskötésben.

Mindezt a hatóság álláspontja szerint ésszerű indok a valótlan adatközlés miatti szolgáltatás megtagadás. Tárgyi ügyben azonban felmerült, hogy az eljárás alá vont hivatkozásával ellentétben az elutasítás nem alapulhatott a valótlan adatközlésen, hanem annak más indoka lehetett.

A hatóság a kérelmező jogi képviselőjével egyező álláspontra helyezkedett a tekintetben, hogy amennyiben már az előzetes hitelbírálathoz közlését megelőzően ismert volt a bank előtt, hogy a kérelmezőnek a hitelkérelemben rögzített adatokkal ellentétben van házastársa, vagyis családi állapotát nem a valóságnak megfelelően rögzítették a kérelemben, Üzletszabályzata szerint a kérelmet már 2008. november 6-án el kellett volna utasítania. A 2008. november 27-i adatközlés a korábbi információkhoz képest nem adott bővebb tájékoztatást arra nézve, hogy hány fő eltartottja van a kérelmezőnek, hiszen az adatközlésben mindössze az szerepel, hogy a kérelmezőnek van családja. Tekintve, hogy az eljárás alá vont által a hitelkérelmekről készített kimutatás a családi állapotra és az eltartottak számára vonatkozóan külön oszlopban tartalmaz adatokat, a hatóság álláspontja szerint a családra vonatkozó adatközlésből önmagában nem vonható le olyan következtetés, hogy a kérelmezőnek eltartottja is van, illetve hány fő eltartottja van.

A fentiek miatt az eljárás alá vont által felhozott indokok nem valósak, így kimentésére nem alkalmasak.

Annak ellenére, hogy a kérelmező kezes bevonásával nem is kívánt már hitelt felvenni az eljárás alá vont banktól, hátrány mégis érte, hiszen az autókereskedés számára befizetett foglalt azért nem kapta vissza, mert a kérelme elutasítására neki felrható okból - valótlan adatszolgáltatás miatt - került sor.

Mindezekre tekintettel a hatóság nem fogadta el az eljárás alá vont bank kimentését, mert az nem volt valós és mivel az osztott bizonyítás szabályai szerint a bizonyítás sikertelensége az eljárás alá vont terhére róható, a kérelmet részben alaposnak találta.

A hatóság fontosnak tartja hangsúlyozni azt is, hogy az eljárás alá vont bank a kezesség kikötésével feltételekkel ugyan, de 2008. november 7-én kinyilvánította azon szándékát, hogy a kérelmezővel szerződést kössön. A szolgáltatást ebben az időpontban nem tagadta meg, mindössze feltételhez kötötte. Az eljárás alá vont ezzel a kölcsönnyújtási üzletszabályzatának 2. pontját megsértve egy nem Európai Unió állampolgárával szándékozott szerződést kötni. Az eljárás alá vont által készített, a 2008-as évben külföldi állampolgároktól beérkező hitelkérelmekről készített kimutatás alapján a bank tömegesen tér el az üzletszabályzatában foglaltaktól azzal, hogy rendszeresen nyújt szolgáltatást nem az Európai Unió állampolgárai számára.

Az Európai Unió Bíróságának fentiekben hivatkozott döntését a tárgyi ügyre alkalmazva viszont kijelenthető, hogy önmagában hátrányos megkülönböztetést eredményezhet, ha egy hitelintézet nyilvános szabályzatában kizárja a nem Európai Unió állampolgárai számára szolgáltatás nyújtását. A szolgáltatás nyújtásának a hitelfeltevő állampolgárságához kötött korlátozása az ügyfelek jövedelmi-vagyoni viszonyaitól független tényező alapul vételével diszkriminatív eljárást eredményezhet.

Az eljárás alá vont bank a *gyakorlatban* nem tagadja meg a szolgáltatást *automatikusan* ezen az alapon, miként az kitűnik az általa szolgáltatott, deviza külföldiek hitelkérelmeire vonatkozó adatokból. Természetesen ez a tény nem mentesít a jogkövetkezmények alól, miként tárgyi ügyben a kérelem elutasítását nem tudta ésszerű indokokkal alátámasztani.

Ugyanakkor az sem zárható ki, hogy lehetett olyan, harmadik országbeli ügyfél, aki a bank üzletszabályzata ismeretében be sem adta hitelkérelmét, aki az ügyfelekkel szemben támasztott követelményeknek meg nem felelése okán a biztos elutasítás miatt nem kezdeményezte a hitelfelvételt.

A hatóság a jogkövetkezmények megállapítása során a kérelmezőt ért sérelem értékelésén túl a megelőzést is szem előtt tartotta. A kérelmezőt a kérelme elutasítása révén ért sérelem súlya és az eljárás alá vont bank nem uniós állampolgárok részére nyújtott hitelezési gyakorlata figyelembe vétele mellett a hatóság az Ebktv. 16.§ (1) bekezdésének b) és c) pontjában megállapított szankciókat alkalmazta. A mérlegelési jogkörben megállapított fenti jogkövetkezmények a hatóság álláspontja szerint alkalmasak arra, hogy kellő visszatartó erőt gyakoroljanak a jövőbeni, hasonló jogsértésekkel szemben.

Az eljárás alá vont társaságot a hatóság eltiltotta a jövőbeni jogsértéstől, ami a tárgyi ügyre vonatkoztatva a kölcsönnyújtási üzletszabályzat módosítását vonja maga után. Az üzletszabályzat 2. pontja ugyanis indokolatlanul zárja ki a szolgáltatásból a nem uniós állampolgárokat.

A hatóság rendelkezett határozatának nyilvános közzétételéről is, amely alkalmas lehet arra, hogy növelje a hasonló, diszkriminatív eljárással szembesülő személyek jogtudatosságát.

Az eljárás során felmerült eljárási költség a *közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény* (Ket.) 154.§ (1) bek. b) pontja alapján az elmarasztalt társaságot terheli.

A hatóság határozata elleni fellebbezést az Ebktv. 17. § (1) bekezdése zárja ki.

A bírósági felülvizsgálat lehetőségét az Ebktv. 17. § (3) bekezdése biztosítja.

A hatóság a határozatot az Ebktv. 15. § (1) a) pontjában biztosított hatáskörében eljárva hozta meg.

Budapest, 2010. március 31.

Dr. Demeter Judit
Elnök sk.